

הדף היומי בבלי: מסכת בבא מציעא דף נ"ז
הדף היומי בהלכה: סימן ק"ע סעיף ח' עד סעיף י"ז
המוסר היומי: אהבת חסד חלק ב' פרק ו' 'לענין כל הטוב' עד 'גם יתבונן האדם'

לוח
לימוד
יומי

הסדר החלבי של הגאון רבי גבריאל טולדנו זצ"ל

אחת הדרכים המפורסמות שלו להחדיר בלב התלמידים את אהבת התורה הייתה 'הסדר החלבי'.

סדר זה הונהג מדי פעם בשבתות שנערכו בישיבת אור ברוך. אחרי סעודת השבת הבשרית ובתום ברכת המזון, עברו כל הבחורים מחדר האוכל לבית המדרש, שם למדו שש שעות ברציפות, בקול ובהתלהבות שהיו לשם דבר. כתום שש שעות תמימות, שבו הבחורים לחדר האוכל שם המתינו להם שולחנות מלאים בעוגות גבינה ומאכלי חלב ערבים לחיך, כעניין שנאמר 'דבש וחלב תחת לשונך'.

"ההרגשה הזאת", מספר אחד מבוגרי הישיבה, "השמחה והנהרה שהייתה שפוכה על פני כולם אחרי לימוד רצוף של שש שעות בשבת קודש, הייתה מחזה שלא ישכח, ובמיוחד זכורה לנו נהרת פניו של ראש הישיבה זצ"ל, שהיה מביט בתלמידיו כאב רחום ואוהב, ומתמלא התרגשות לראותם כך עולים ומתעלים בלימוד התורה."

בימים האחרונים נסתלקה מאתנו דמות מופת של מרביץ תורה לעדרים, אשר הקדיש את כל חייו ללמוד וללמד, הגאון רבי גבריאל טולדנו זצ"ל, ראש ישיבת אור ברוך בירושלים.

ראש הישיבה זצ"ל נולד בעיר מקנס שבמרוקו, חוליה נוספת במשפחה של רבנים גדולי תורה. בנעוריו גלה למקום תורה בישיבה המפורסמת 'חכמי צרפת' שבאקס לה בן, צרפת, שם הפך לתלמידו המובהק של הגר"ח"י חייקין זצ"ל. בהמשך עלה לארץ הקודש ולמד בישיבת פוניבז', הפך לתלמידם המובהק של ראשיה ובעיקר של מרן בעל האבי עזרי, כשגם ברבות הימים ולאחר שהפך למרביץ תורה מפורסם בזכות עצמו המשיך לדבוק בו ולבטל עצמו לפניו כתלמיד בפני רבו.

בישיבת 'אור ברוך' בראשותו, הפגין רבי גבריאל הבנה עמוקה לנפש האדם, וידע כיצד לסחוף את תלמידיו, להחדיר בלבם את אהבת התורה, ולצקת אל אישיותם מנות גדושות של יראת שמים טהורה.

האם מותר לשתות כוסית משקה חריף בלגימה אחת?

השותה מלוא הכוס יין, בכוס שיש בה 'רביעית' - ישתה בשתי לגימות, כיון ששתיה בלגימה אחת היא דרך זלילה, ושתיה בשלוש לגימות ויותר היא דרך גאוה. ואם הכוס מכילה פחות מרביעית, יכול לשתותה בלגימה אחת; וכן אם היא גדולה מאד, יכול לשתותה בכמה לגימות. וכוס של משקה שאינו חזק כיון, ניתן לשתותה בלגימה אחת אף כשיש בה רביעית; וכן להיפך - משקה חריף מאד, אין לשתות ממנו בלגימה אחת אף פחות מרביעית. והשותה בכמה לגימות מחמת חולשה או חולי, אין זו דרך גאוה. ויש שכתבו שבשבת מותר לשתות כל משקה בגלימה אחת, משום שאין זה מדרך זלילה, אלא מחביבות עונג השבת. [סעיף ח, ס"ק כא-כב, ושעה"צ ס"ק כ; ביאורים ומוספים דרשו, 21 ו-23]

כשמוגש 'כיבוד קל' באסיפה - האם צריך לכבד את הגדול שבמשתתפים לפתוח באכילה?

כאשר שני אנשים ויותר אוכלים יחד, הגדול שבהם בחכמה - או בשנים, אם הם שוים בחכמתם - פותח באכילה; ואף כשיש קערה או צלחת לפני כל אחד, ואף אם לא מדובר בסעודה, אלא באכילת פירות וכדומה. וגם אם עבר אחד מהם ולא המתין לגדול, ימתינו האחרים עד לאכילתו, אף שכבר איננו הפותח באכילה. וכשאחד מברך ומוציא את כולם ידי חובה, וכל אחד אוכל ממה שלפניו - אין להמתין עד שהגדול שבהם יאכל, כיון שיש בכך 'הפסק' בין הברכה לאכילה. ואם לא קבעו לאכול יחד, אלא התקבצו לצורך אחר, ואגב כך אוכלים או שותים - אין חובה להקדים את הגדול, אך ראוי לעשות כן. [סעיף יב, ס"ק כח, ושעה"צ ס"ק כו; ביאורים ומוספים דרשו, 26]

באילו תנאים ניתן לשתות מכוס ששתה ממנה אחר?

לא ישתה אדם מכוס ששתה הימנו אחר, אלא אם כן נגב היטב את שפת הכוס במקום שבו נוגעות השפתים בעת השתיה; ואם מדובר במים, יכול לשפוך מעט מהמים דרך שפת הכוס על מנת לשוטפה. והנותן לאחר לשתות מכוס ששתה הימנה - ינגב תחילה את שפת הכוס, (או ישפוך מים דרך שם, כנ"ל); ויש אומרים שגם באופן זה לא יתן לו את הכוס, אלא יניחה לפניו, ואם ירצה, ישתה. ויש אומרים שאם לא ידוע בוודאות כי זה ששתה מהכוס לפניו הוא בריא, לא ישתה מכוסו בכל אופן, מחשש שמא יש לו מחלה העשויה לעבור באמצעות רוק וכדומה, ועל ידי השתיה מהכוס יידבק חלילה במחלה. ויש שנהגו להקל בכל זה לצורך מצוה, כגון בכוס של ברכה. [סעיף טז, ס"ק לז, ושעה"צ ס"ק ל; ביאורים ומוספים דרשו, 28]

אתמול למדנו

- אמרו חכמים: "כל מה שאומר לך בעל הבית עֲשֵׂה"; אך יתכן כי בעניני אכילה ושתיה, כאשר קיים חשש שיזיקוהו, אין חובה לציית לבעל הבית.
- אין לאכול ישירות מפרוסת לחם שיש בה יותר מ'מכביצה', כיון שהדבר נראה כרעבתנות, אלא אם כן הדרך לאחוז יותר מכביצה, כגון בפיתה, בכריך, וכדומה.
- מי שיצא באמצע סעודת פת ממקום האכילה, למשך שעה ושעתים, בודאי הסיח דעתו משמירת טהרת ידיו, וכששב לסעודתו חייב ליטול את ידיו שנית, בברכה.

מחר נלמד

- האם ראוי להניח כוס ריקה על השולחן לאחר השתיה?
- מדוע אין להגיע ל'שמחות' בשעת מאוחרת?
- תלמיד חכם המשתתף בחתונה - באיזה שולחן רשאי לשבת?